

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sınıf Değerlendirme Atmosferi: Ebelik ile Hemşirelik Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama

Çağdaş CAZ¹, Fatih AKGÜL², Abdullah Bora ÖZKARA³

¹Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, <https://orcid.org/0000-0003-0262-6114>

²Selçuk Üniversitesi, Doğanhisar Meslek Yüksekokulu, <https://orcid.org/0000-0003-2400-8683>

³Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, <https://orcid.org/0000-0003-1688-3410>

To cite this article/ Atıf için:

Caz, Ç., Akgül, F., ve Özkara, A. B. (2024). Beden eğitimi ve spor dersi sınıf değerlendirme atmosferi: Ebelik ile hemşirelik bölümü öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 126-132.

Özet

Çalışmada, beden eğitimi ve spor dersi sınıf değerlendirme atmosferinin ebelik ile hemşirelik bölümü öğrencileri gözüyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya ebelik bölümünden 75, hemşirelik bölümünden 214 olmak üzere toplam 289 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak; Esentürk ve Yılmaz (2020) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sınıf Değerlendirme Atmosferi Ölçeği” ile kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veriler; betimsel istatistik yöntemler, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; spor ile ilgili yayınları okuyan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bir diğer sonuca göre, beden eğitimi ve spor dersi sınıf değerlendirme atmosferinin, öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Sınıf, Spor Dersi, Öğrenci

Classroom Evaluation Atmosphere in Physical Education and Sports Course: An Application on Midwifery and Nursing Department Students

Abstract

The aim of the study was to evaluate the physical education and sports course classroom evaluation atmosphere through the eyes of midwifery and nursing students. A total of 289 university students, 75 from the midwifery department and 214 from the nursing department, participated in the study. The “Physical Education and Sports Course Class Evaluation Atmosphere Scale” developed by Esentürk and Yılmaz (2020) and the personal information form were used as data collection tools in the study. The data were analyzed using descriptive statistical methods, t-test and one-way analysis of variance (Anova). As a result of the study; significant differences were found in favor of students who read sports-related publications. According to another result, it was seen that the physical education and sports course classroom evaluation atmosphere did not differ significantly according to the department studied.

Keywords: Physical Education, Class, Sports Course, Student

Sorumlu Yazar: Çağdaş CAZ

GİRİŞ

İnsanoğlu, bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel normlarına uyum sağlar ve bu kapsamda mevcut topluma uygun kişisel özellikler geliştirir. Bu kişilik özellikler, insanın yaşadığı toplumun kültürünün, inançlarının ve değerlerinin nesilden nesle aktarımıyla, dahası doğrusu eğitimle olur (Ulusoy ve Dilmaç, 2016). Bu bağlamda beden eğitimi ise öğrencilere sportif tecrübeler kazandırır. İyi planlanmış bir beden eğitimi dersinde gerçekleştirilen sportif aktiviteler, öğrencinin başarısını psiko-motor, bilişsel ve duyuşsal alanlarda güçlendirir (Carpenter, 2010). Beden eğitimi ve spor, öğrencileri/bireyleri sosyal sorunlara hazırlaması, sorumluluk yükleyebilmesi, sportif mücadeleyi ve stresle başa çıkabilmeyi öğretmesi, yaşam için gerekli değerlerin verilmesinde, mutluluk düzeyini arttırmada bireyi ve toplumu eğitmede önemli bir role sahiptir (Pringle, 2010; Uğraş ve Serbes, 2019).

İnsanoğlu, eğitimin başlangıç noktasında ve toplumsal amaçların temelinde yer almaktadır. Eğitimsel amaçlı yapılan spor; toplumsal sağlığı geliştirmede, huzuru ve barışı sağlamada önemli görülmektedir. Bireyler ait olma, sevilme, kabul görme gibi sosyal duygulara ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçların karşılanması, bireylerin topluma uyumunu arttıracaktır. Bu uyumu artan birey, toplumsal kuralları benimseyecek, toplumun gelişimine katkı sunacaktır (Erdemli, 2008). Eğitimin temel ilkeleri arasında bireyleri zihinsel ve ruhsal olarak yetiştirmek yer almaktadır. Bireylerin bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olması, toplumsal kalkınmanın da önünü açacaktır. Bu bağlamda beden eğitimi ve spor dersi, bireylere sportif aktivite yapma ile sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırmak ve bunları hayat boyu sürdürmek gibi amaçlara sahiptir (Petray, 1989).

Sınıf ortamı, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği derslikler olarak tanımlanmaktadır. Bu ortam, kimi araştırmacılar tarafından sınıf iklimi veya öğrenme ortamı olarak da ifade edilmektedir. Benzer şekilde sınıf ortamı; öğrenme etkinliklerinin içerisinde gerçekleştiği çok yönlü ortam şeklinde tanımlanmaktadır (Kurt ve ark., 2013). Sınıf değerlendirme atmosferi ise eğitmen tarafından belirlenen değerlendirme amaçlarının, değerlendirmede kullanılan performans ölçütlerinin ve geri bildirimlerin öğrencilerde oluşturduğu algı şeklinde ifade edilmektedir (Alkharusi ve ark., 2014). Sınıf değerlendirme uygulamalarının, öğrenciler/bireyler üzerinde olumlu inanç, etki ve davranış modellerini ortaya çıkardığı bilinmektedir (Ames, 1992).

Mevcut çalışmada, beden eğitimi ve spor dersi sınıf değerlendirme atmosferinin ebelik ile hemşirelik bölümü öğrencileri gözüyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Beden eğitimi ve spor, bireylerin fiziksel, ruhsal ve bedensel sağlığına doğrudan ve dolaylı olarak olumlu etki etmektedir. Sağlıklı bir toplum yapısının oluşmasında da öneme sahip kavramlardır. Toplum bireylerinin beden eğitimi ve sporun sağlamış olduğu faydaların farkında olması hem kendileri hem de gelecek nesillere bilgi aktarımı açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda araştırmanın, farklı bölümlerde öğrenim gören öğrenciler açısından farkındalık oluşturması önemli görülmektedir. Bu bağlamda bu öğrencilerin spora yöneliminde olumlu bakış açısına sahip olacakları su götürmez bir gerçektir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Mevcut çalışmaya, “Kolaylıkla Bulunabileni Örnekleme” yöntemiyle belirlenen toplam 289 öğrenci (56 erkek; 233 kadın) gönüllü olarak katılmıştır. Öğrencilere ilişkin bilgiler tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılar ait demografik bilgiler

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Erkek	56	19,4
	Kadın	233	80,6
Bölüm	Ebelik	75	26,0
	Hemşirelik	214	74,0
Spor ile ilgili dergi ya da gazete ya da makale okudunuz mu?	Evet	97	33,6
	Hayır	192	66,4
Beden Eğitimi ve spor dersi, öğrenciler arasında etkileşimi, dayanışmayı artırır mı?	Arttırır	250	86,5
	Arttırmaz	39	13,5
	Hiç yapmıyorum	90	31,1
Haftada kaç gün spor yapıyorsunuz?	1-2 gün	130	45,0
	3-4 gün	35	12,1
	5-7 gün	34	11,8
Toplam		289	100

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, anket yardımı ile toplanmıştır. Bu kapsamda veri toplama aracı, Google forms aracılığı hazırlanmış ve gönüllülük esasına bağlı kalınarak veriler toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Mevcut çalışmada kişisel bilgi formu ile Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sınıf Değerlendirme Atmosferi Ölçeği (BESDSDAÖ) kullanılmıştır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sınıf Değerlendirme Atmosferi Ölçeği (BESDSDAÖ): Esentürk ve Yılmaz (2020) tarafından geliştirilen ölçek, 19 madde ve 2 faktörden oluşmaktadır. 5’li likert tipi derecelendirmeye (1=Kesinlikle Katılmıyorum___5=Kesinlikle Katılıyorum) sahip olan ölçekten alınabilecek puan 19 ile 95 arasında yer almaktadır. Performans odaklı değerlendirme alt boyutunda yer alan maddeler tersine kodlanarak işlem yapılmalıdır.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığı noktasında çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerleri dikkate alınmıştır (Büyüköztürk, 2013). Ayrıca, ölçüm araçlarının Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Bu bağlamda betimsel istatistikler, bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve gruplar arası farklılıkları belirlemek için Tukey HSD çoklu karşılaştırma testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Beden eğitimi ve spor dersi sınıf değerlendirme atmosferi ölçeği puan dağılımları

Ölçek	Alt Boyutlar	Madde	Min.	Max.	Ort.	Ss.	Çarpıklık	Basıklık
BESDSDAÖ	Öğrenme Odaklı Değerlendirme	13	22,00	65,00	49,98	9,44	-,139	-,492
	Performans Odaklı Değerlendirme	6	6,00	30,00	18,24	5,89	-,097	-,386
	Toplam	19	41,00	95,00	68,22	11,21	,274	-,402

BESDSDAÖ: Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sınıf Değerlendirme Atmosferi Ölçeği

BESDSDAÖ'den elde edilen puanlar incelendiğinde, ortalama değer ile standart sapma değerleri, öğrenme odaklı değerlendirme için (49,98±9,44), performans odaklı değerlendirme için (18,24±5,89) olduğu görülmüştür. Ayrıca analizler, verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 3. BESDSDAÖ puanlarının cinsiyete göre t-testi sonucu

Ölçek	Erkek (n=56)		Kadın (n=223)		t	p	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BESDSDAÖ	Öğrenme Odaklı Değerlendirme	51,57	9,63	49,60	9,37	1,405	,161
	Performans Odaklı Değerlendirme	16,75	5,69	18,60	5,89	-2,129	,034*
	Toplam	68,32	10,36	68,20	11,45	,069	,945

Bağımsız örneklem t-testi analiz sonucuna göre, BESDSDAÖ'nün performans odaklı değerlendirme alt boyut puanı, erkek ve kadınlar arasında anlamlı farklılık göstermiştir ($t=-2,129$; $p<0,05$); ancak ölçeğin geneli ve öğrenme odaklı değerlendirme alt boyutunda istatistiksel olarak manidar farklılık görülmemiştir ($p>0,05$) (Tablo 3).

Tablo 4. BESDSDAÖ puanlarının öğrenim görülen bölüme göre t-testi sonucu

Ölçek	Ebelik (n=75)		Hemşirelik (n=214)		t	p	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BESDSDAÖ	Öğrenme Odaklı Değerlendirme	50,28	9,46	49,87	9,45	,316	,752
	Performans Odaklı Değerlendirme	18,21	6,14	18,25	5,81	-,055	,956
	Toplam	68,49	11,07	68,13	11,31	,237	,813

Bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, BESDSDAÖ'nün geneli, performans odaklı değerlendirme ve öğrenme odaklı değerlendirme alt boyutlarında öğrenim görülen bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmemiştir ($p>0,05$) (Tablo 4).

Tablo 5. BESDSDAÖ puanlarının haftalık spor yapma durumuna göre ANOVA sonuçları

Ölçek	Hiç yapmıyorum (n=90)		1-2 gün (n=130)		3-4 gün (n=35)		5-7 gün (n=34)		F	P	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BESDSDAÖ	Öğrenme Odaklı Değerlendirme	49,12	9,63	50,36	9,46	48,91	9,23	51,91	9,07	,941	,421
	Performans Odaklı Değerlendirme	18,70	6,06	17,70	5,77	18,88	6,31	18,44	5,48	,688	,560
	Toplam	67,82	10,63	68,06	11,16	67,80	13,34	70,35	10,98	,467	,705

Tablo 5, incelendiğinde "Haftada kaç gün spor yapıyorsunuz" değişkenine bağlı olarak, BESDSDAÖ'de gruplar arası puanlarda manidar bir farklılık belirlenmemiştir ($p>0,05$). Ancak en yüksek puan ortalamasının 5-7 gün spor yapanlar lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 6. BESDSDAÖ puanlarının spor ile ilgili dergi, gazete ya da makale okuma değişkenine göre t-testi sonucu

Ölçek	Evet (n=97)		Hayır (n=192)		t	p	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BESDSDAÖ	Öğrenme Odaklı Değerlendirme	51,77	9,13	49,07	9,48	2,309	,022*
	Performans Odaklı Değerlendirme	18,75	6,12	17,98	5,76	1,040	,299

Toplam	70,52	11,75	67,06	10,81	2,492	,013*
--------	-------	-------	-------	-------	-------	--------------

T-testi analiz sonucuna göre, BESDSDAÖ'nün geneli ile öğrenme odaklı değerlendirme alt boyutunda spor ile ilgili dergi, gazete ya da makale okuma değişkeni açısından anlamlı farklılıklar görülmüştür ($p < 0,05$). Ancak, ölçeğin performans odaklı değerlendirme alt boyutunda herhangi bir farklılık görülemediği.

Tablo 7. BESDSDAÖ puanlarının beden eğitimi ve spor dersi, öğrenciler arasında etkileşimi, dayanışmayı artırma değişkenine göre t-testi sonucu

Ölçek	Arttırır (n=250)		Arttırmaz (n=39)		t	p	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BESDSDAÖ	Öğrenme Odaklı Değerlendirme	50,32	9,43	47,76	9,31	1,578	,116
	Performans Odaklı Değerlendirme	18,05	5,98	19,48	5,11	-1,417	,157
	Toplam	68,38	11,30	67,25	10,92	,580	,562

T-testi analiz sonucuna göre, BESDSDAÖ'nün geneli, öğrenme odaklı değerlendirme ve performans odaklı değerlendirme alt boyutlarında manidar farklılıklar belirlenmemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 8. Ölçek ve alt boyutlarına ilişkin cronbach alpha değerleri

Ölçek	Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
BESDSDAÖ	Öğrenme Odaklı Değerlendirme	13	,943
	Performans Odaklı Değerlendirme	6	,891
	Toplam	19	,884

Ölçekte yer alan maddelerin Cronbach α değerlerinin yüksek olması, maddelerin birbiriyle tutarlı olduğunu (Tezbaşaran, 1996), 0.70'ten büyük değerler alması ise güvenilir olduğu gösterir (Kartal ve Bardakçı, 2018).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Mevcut çalışma verilerinin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde; ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi mutluluk düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmada verilerin normal dağılım gösterdiği (Yücekaya, 2020), benzer şekilde sınıf değerlendirme atmosferi algı düzeyi ile ilgili yapılan çalışmada da verilerin normal dağılım sergilediği görülmüştür (Uçar, 2021). Alan yazında yer alan çalışmalar, mevcut çalışma verilerini destekler niteliktedir.

Mevcut çalışmada ölçeğin *performans odaklı değerlendirme* alt boyut puanı, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermiştir, ancak ölçeğin geneli ve *öğrenme odaklı değerlendirme* alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Literatür incelendiğinde; beden eğitimi ve lise dersi kapsamında yapılan çalışmaya 413 kız, 419 erkek katılım sağlamıştır (Yücekaya ve ark., 2022). Ortaokul öğrencileri ile yapılan çalışmada, ise erkek öğrencilerin puan ortalamaları, kız öğrencilerin puan ortalamalarından yüksek olduğu tespit edilmiştir (Yücekaya, 2020). Beden eğitimi ve spor dersi ile değerler eğitimi kapsamında yapılan çalışmada, öğrencilerin cinsiyetlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Keleş ve Yoncalık, 2019). Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısı ile ilgili yapılan çalışmada, erkek ve kadınlar arasında anlamlı farklılık

bulunamamıştır (İpek Eren ve Arslan, 2022). İncelemeler sonucu alan yazında, mevcut çalışma sonucu ile örtüşen ve örtüşmeyen çalışmaların yer aldığı görülmektedir.

Analizler, ölçeğin *performans odaklı değerlendirme* ile *öğrenme odaklı değerlendirme* alt boyutlarında öğrenim görülen bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir. Bu bulgu, farklı bölüm öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine benzer eğilim sergilediklerini göstermektedir. Analizler, haftalık spor yapma değişkenine bağlı olarak ölçek ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Bu bulgu, haftalık spor yapma süresinin, BESDSDA üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermiştir. Analizler, ölçeğin geneli ile *öğrenme odaklı değerlendirme* alt boyutunda spor ile ilgili dergi, gazete ya da makale okuma değişkeni açısından anlamlı farklılıklar olduğunu, ancak *performans odaklı değerlendirme* alt boyutundan herhangi bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bu bulgu, spor ile ilgili yayın okumanın BESDSDA üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Alkharusi, H., Aldhafri, S., Alnabhani, H., Alkalbani, M. (2014). Modeling the relationship between perceptions of assessment tasks and classroom assessment environment as a function of gender. *Asia Pacific Education Researcher*, 23(1), 93-104.
- Ames, C. (1992). *Achievement goals and the classroom motivational climate*. In D. H. Schunk & J. Meece (Eds.), *Student perceptions in the classroom* (327-348). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Carpenter, E.J. (2010). *The tactical games model sport experience: an examination of student motivation and game performance during an ultimate frisbee unit*. Doktora tezi, University of Massachusetts, Amherst.
- Erdemli, A. (2008). *Spor yapan insan*. İstanbul: E Yayınları.
- Esentürk O.K., Yılmaz, A. (2020). Beden eğitimi ve spor dersi sınıf değerlendirme atmosferi ölçeği (BESDSDAÖ): geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 15(1), 195-211.
- İpek Eren, D., Arslan, S. (2022). Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısının incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi (UGEAD)*, 8(1): 29-43.
- Kartal, M., Bardakçı, S. (2018). *SPSS ve AMOS uygulamalı örneklerle güvenilirlik ve geçerlik analizleri*, (1. Baskı). Ankara: Akademisyen Yayınevi.
- Keleş, M., Yoncalık, O. (2019). Beden eğitimi ve spor dersi ve ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinde değerler eğitimi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 230-237.
- Kurt, H., Ekici, G., Gökmen, A., Aktaş, M., Aksu, Ö. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin biyoloji laboratuvarı sınıf çevresine ilişkin algılarına öğrenme stillerinin etkisi (Kolb Öğrenme Stili Modeli Örneği). *Turkish Studies*, 8(6), 157-177.
- Petray, C.K. (1989). Organizing physical assessment (grades K-2): *Strategies for the elementary physical education specialist (JOPERD)*, 60(6), 57-60.
- Pringle, R. (2010). Finding pleasure in physical education: a critical examination of the educative value of positive movement affects. *Quest*, 62, 119-134.
- Tezbaşaran, A.A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Uçar, G. (2021). *Lise öğrencilerinin sınıf değerlendirme atmosferi algılarının yabancı dil öğrenme kaygısını yordama gücü*. Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.

- Uğraş, S., Serbes, Ş. (2019). Beden eğitimi dersi mutluluk düzeyi ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Global Sport and Education Research*, 2(2), 1-10).
- Ulusoy, K., Dilmaç, B. (2016). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yücekaya, M.A. (2020). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Mountaineering and Climbing*, 3(1), 27-37.
- Yücekaya, M.A., Sağın, A.E., Güllü, M. (2022). Beden eğitimi ve spor dersi lise değer ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 252-266.